

SMMM SGS FİNANSAL TABLOLAR ANALİZİ

Eğitmen: Esra Kuleli

Muhasebe, “mali karaktere sahip olayları para birimiyle ifade ederek sınıflayan, tarih sırası ile kaydeden, raporlayan ve raporları yorumlayan bir mali sanattır.”

- Bu tanıma göre, muhasebenin yerine getirdiği raporlama işlevi finansal tablo kavramını doğurmaktadır.
- İşletmede meydana gelen olayları belirli dönem aralıklarıyla işletme sahiplerine, kredi verenlere ve diğer ilgililere aktarmak muhasebenin en önemli görevlerindendir.
- İşletmenin mali durumu ile yakından ilgilenen bu gruplar genellikle işletmenin, mali yapısını, karlılığını ve kullandığı fonların kaynaklarını bilmek ister.

Bu gereksinimler aşağıda sıralanan finansal tablolar ile yerine getirilir.

A) TEMEL TABLOLAR

- Bilânço,
- Gelir Tablosu,
- Satışların Maliyeti Tablosu,

B) DİĞER TABLOLAR

- Fon Akım Tablosu,
- Net İşletme Sermayesi Değişim Tablosu
- Nakit Akım Tablosu,
- Öz Kaynaklar Değişim Tablosu,
- Kar Dağıtım Tablosu,

Finansal tablolar; muhasebe sistemi içinde kaydedilen ve toplanan bilgilerin, belirli zaman aralıklarıyla bu bilgileri kullanacak olanlara iletilmesini sağlayan araçlardır.

- **Finansal tabloların amacı;**

1. Yatırımcılar, kredi verenler ve diğer ilgililer için karar almada yararlı bilgiler sağlamak,
2. Gelecekteki nakit akımlarını değerlendirmede yararlı bilgiler sağlamak,
3. Varlıklar, kaynaklar ve bunlardaki değişiklikler ile işletme faaliyet sonuçları hakkında bilgi sağlamak.

- **Finansal tabloların kullanıcılarına sunduğu bilgiler;**

- Ekonomik kararların alınmasını sağlayacak bilgiler,
- İşletmenin kazanma gücünü öngörmek, karşılaştırmak ve değerlendirmek için gerekli bilgiler.
- İşletmenin hedeflerine ulaşmada ve kaynaklarının etkin kullanılmasında yöneticilerin başarısını ölçmek için gerekli bilgiler,
- İşletmenin parasal olanaklarındaki artış (azalış) ve yeterli kar dağıtımı yapıp yapılmadığına ilişkin bilgiler,
- Devlet payı olan vergi tutarının belirlenmesini sağlamak üzere gerekli bilgiler,
- Makro ekonomik kararlara yardımcı olarak istatistiksel bilgiler,
- İşletmenin denetlenmesine olanak verecek bilgiler,
- Halka açılmalarda potansiyel yatırımcılara sunulacak bilgiler,
- İşletme yönetiminin ileriye dönük kararlar almasına olanak verecek bilgiler.

Finansal tablo kullanıcıları,

- Yöneticiler,
- Yatırımcılar,
- Kredi kurumları,
- İşçi ve İşçi Kuruluşları,
- Devlet,
- Mali analistler,

Finansal tabloların genel nitelikleri,

- İşletmede meydana gelen finansal olayların işletme ile ilgililerine sunulmasında finansal araç olarak kullanılan finansal tabloların; kapsadığı bilgilerin, bilgi kullanıcılarına yararlı ve anlaşılabilir olması için bazı özellikleri bulunması gerekir. Finansal tablolarda yer alan bilgiler, her şeyden önce, **kanıtlanabilir, tarafsız, olayı temsilde doğruluk** özelliklerini taşıyarak **güvenilir** olmalıdır.
- Diğer taraftan söz konusu bilgilerin alınacak kararlarda yararlı olabilmesi için, **ihtiyaca uygun ve kararla ilgili olması** gerekir. Bunu için de; bilgilerin **tahmin ve geri besleme değerinin bulunması** ve **zamanında sunulması** gereklidir. Ayrıca finansal tablolarda yer alan bilgiler **karşılaştırılabilir** ve **önemli** olmalıdır. Aynı zamanda, hazırlanan finansal tabloların **sağlamış olduğu fayda** finansal tabloları hazırlamak için **katlanılan maliyetten** daha fazla olmalıdır. En azında sağlanan fayda katlanılan maliyete eşit olmalıdır.

Finansal tablolar;

- Rasyonel yatırım, kredi ve benzeri yatırımların karar verilmesinde, mevcut ve muhtemel yatırımcılara kredi verenlere ve diğer kullanıcılara yararlı bilgiler sağlamalıdır. Bu bilgiler iş hayatı ve ekonomik faaliyetleri makul derecede anlayabilen ve bilgileri makul ölçüde inceleyebilecekler tarafından kavranabilir olmalıdır,
- Yatırımcılara, kredi verenlere ve diğerlerine, ilgili işletmeye, muhtemel net nakit akımlarının miktarını zaman ve belirsizliğini değerlendirmede yardımcı olacak bilgileri sağlamaktır.
- İşletmenin ekonomik varlıkları, bu varlıklar üzerindeki talepleri, varlık ve varlık üzerindeki talepleri değiştiren işlemler, olaylar ve koşullar hakkında bilgi vermelidir,
- Kar ve kar öğelerinin ölçülebilmesi ile ilgili bilgi sağlamalıdır,
- İşletmenin nakdi nasıl kazanıp harcadığı hakkında, borç para alma ve borçlarını ödemesi hakkında, işletmenin sahiplerine dağıttığı nakit kar payı ve diğer varlıklar hakkında, işletmenin likiditesi ve iflasını etkileyebilecek diğer faktörler hakkında bilgi sağlamalıdır.
- İşletme yöneticilerinin sorumluluklarını nasıl yerine getirdikleri hakkında bilgi sağlamalıdır,
- Yöneticilere işletme sahiplerinin çıkarlarıyla ilgili kararlar vermede yararlı bilgiler sağlamalıdır.

Finansal Tabloların Kullanım sınırları;

- Finansal tablolar tarihidir. Tarihi maliyetlere göre hazırlanırlar.
- Finansal tablolar genel amaçlıdır çünkü çok değişik kullanıcı gruplarının ihtiyaçlarını karşılamak için hazırlanırlar.
- Finansal tablolar genel amaçlara uygun olarak bölümlendirilir.
- Finansal tablolar çok sayıda işlemleri özet olarak sunar.
- Finansal tablolarda değişik değerlendirme yöntemleri uygulanmış olabilir.
- Finansal tablolar düzenlendiği ülkenin parasal birimi ile hazırlanır ve genellikle paranın satın alma gücünü yansıtmaz.
- Finansal tablolarda öngörülere ve yargılara yer verilebilir. Ancak, bunların doğrulanabileceği kaynaklar sunulmalıdır.
- Finansal Tablolarda kullanılan dil muhasebedir.

- **Temel Finansal Tablolar;**

- Bilânço,
- Gelir Tablosu,
- Satışların Maliyeti Tablosu

- **Diğer Finansal Tablolar;**

- Fon Akım Tablosu,
- Net İşletme Sermayesi Değişim Tablosu
- Nakit Akım Tablosu,
- Öz Kaynaklar Değişim Tablosu,
- Kar Dağıtım Tablosu,

BİLANÇO

İşletme Adı, Tarih, Para Birimi,

1. DÖNEN VARLIKLAR	3. KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR
10. Hazır Değerler	30. Mali Borçlar
11. Menkul Kıymetler	32. Ticari Borçlar
12. Ticari Alacaklar	33. Diğer Borçlar
13. Diğer Alacaklar	34. Alınan Avanslar
15. Stoklar	35. Yıllara Yaygın İnşaat ve Onarım Hakediş
17. Yıllara Yaygın İnşaat ve Onarım Maliyetleri	36. Ödenecek Vergi ve Diğer Yükümlülükler
18. Gelecek Aylara Ait Giderler ve Gelir Tahakkukları	37. Borç ve Gider Karşılıkları
19. Diğer Dönen Varlıklar	38. Gelecek Aylara Ait Gelirler ve Gider Karşılıkları
2. DURAN VARLIKLAR	39. Diğer Kısa Vadeli Yabancı kaynaklar
22. Ticari Alacaklar	4. UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR
23. Diğer Alacaklar	40. Mali Borçlar
24. Mali Duran Varlıklar	42. Ticari Borçlar
25. Maddi Duran Varlıklar	43. Diğer Borçlar
26. Maddi Olmayan Duran Varlıklar	44. Alınan Avanslar
27. Özel Tükenmeye Tabi Varlıklar	47. Borç ve Gider Karşılıkları
28. Gelecek Yıllara Ait Giderler ve Gelir Tahakkukları	48. Gelecek Aylara Ait Gelirler ve Gider Karşılıkları
29. Diğer Duran Varlıklar	49. Diğer Uzun Vadeli Yabancı kaynaklar
	5. ÖZ KAYNAKLAR
	50 Ödenmiş Sermaye
	52. Sermaye Yedekleri
	54. Kar Yedekleri
	57. Geçmiş yıllar karları
	58. Geçmiş yıllar Zararları (-)
	59. Dönem Net Karı (Zararı)

BİLANÇO

Bilânço işletmenin belli bir tarihteki mali durumunu yani varlık ve kaynak durumunu gösteren tablodur. Bilânço Özellikleri ve içeriği;

1- Bilânço, aktif ve pasif olarak iki bölümden oluşur. Aktifte işletmenin sahip olduğu ekonomik değerler (VARLIKLAR), pasifte ise KAYNAKLAR (borç ve sermaye) yer alır.

2- Bilanço aktif toplamı ile pasif toplamı birbirine eşittir. **VARLIKLAR = KAYNAKLAR**, ya da **VARLIKLAR = BORÇ + ÖZKAYNAK**.

3- Bilançoda varlıklar **likiditeye** (paraya dönüşüm hızına) göre kaynaklar ise **vade yapılarına** göre sıralanır.

4- Bilançoda aktif ve pasif kalemler brüt tutarları ile kaydedilir.

5- Aktifte, aktif düzenleyici hesaplar pasifte ise pasif düzenleyici hesaplar indirim kalemleri olarak yer alırlar. **Düzenleyici hesapların kullanımı** ile aktif ve pasif **net değerleri** ile gösterilmiş olur.

6- Aktifte, **Dönen Varlıklar** ile **Duran Varlıklar** yer alır.

7- Pasif, **Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar (KVYK)**, **Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar (UVYK)** ve **Öz Kaynaklardan** oluşur.

İŞLETME ÖZET GELİR TABLOSU

	Önceki Dönem	Cari Dönem
A- BRÜT SATIŞLAR		
B- SATIŞ İNDİRİMLERİ (-)		
NET SATIŞLAR		
D- SATIŞLARIN MALİYETİ		
BRÜT SATIŞ KARI VEYA ZARARI		
E- FAALİYET GİDERLERİ (-)		
FAALİYET KARI VEYA ZARARI		
F- DİĞER FAALİYETLERDEN OLAĞAN GELİR VE KARLAR		
G- DİĞER FAALİYETLERDEN OLAĞAN GİDER VE ZARARLAR (-)		
H- FİNANSAMAN GİDERLERİ (-)		
OLAĞAN KAR VEYA ZARAR		
İ- OLAĞANDIŞI GELİR VE KARLAR		
J- OLAĞANDIŞI GİDER VE ZARARLAR (-)		
DÖNEM KARI VEYA ZARARI		
K- DÖNEM KARI VERGİ VE DİĞER YASAL YÜKÜMLÜLÜK KARŞ.(-)		
DÖNEM NET KARI VEYA ZARARI		

GELİR TABLOSU

İşletmenin bir faaliyet dönemindeki faaliyetlerinin sonucunu kar veya zarar olarak gösteren tablodur.

- 1- **Brüt Satış Karı:** İşletmenin ana faaliyeti konusundaki mal ve hizmet satışlarından elde edilen karıdır.
- 2- **Satış İndirimleri:** Net satış gelirlerini bulabilmek için brüt satışlarından indirilmesi gereken, satış iadeleri ve satış iskontolarını kapsar.
- 3- **Satışların Maliyeti:** İşletmenin dönem içindeki satışlarının maliyetidir.
- 4- **Faaliyet Giderleri:** İşletmenin ana faaliyetleri ile ilgili olan ve üretim maliyetlerine yüklenmeyen **AR-GE, Pazarlama Satış ve Dağıtım, ve Genel Yönetim Giderleri**nin oluşturduğu gider grubudur.
- 5- **Diğer Faaliyetlerden Olağan Gelir ve Karlar:** İşletmenin esas faaliyetleri dışındaki, **iştiraklerden, bağlı ortaklıklardan elde ettiği kar payı (temettü)** gelirleri ile **faiz, kira geliri, kambiyo karı, menkul kıymetlerin satış karları** gibi gelir ve karlardan oluşur.
- 6- **Diğer Faaliyetlerden Olağan Gider ve Zararlar:** İşletmenin esas faaliyeti dışındaki olağan faaliyetlerle ilgili gider ve zararlardan oluşur. **Menkul Kıymet Satış Zararları, Kambiyo Zararları, Karşılık Giderleri** gibi.
- 7- **Finansman Giderleri:** İşletmenin borçlarından dolayı katlandığı ve varlık maliyetlerine eklenmemiş bulunan **faiz, kur farkları, kredi komisyonları** ve benzeri giderlerden oluşur.
- 8- **Olağandışı Gelir ve Karlar:** İşletmenin olağan faaliyetlerinden bağımsız olan arızı nitelik taşıyan duran varlık satışından sağlanan karlar ile olağandışı olay ve gelişmeler sonucunda ortaya çıkan gelir ve karlardır.
- 9- **Olağandışı Gider ve Zararlar:** İşletmenin olağan faaliyetlerinden bağımsız, sık ve düzenli olarak ortaya çıkmayan gider ve zararlardır.

FON AKIM TABLOSU

Bir dönem içinde işletmenin sağlamış olduğu tüm mali kaynakları ve bunların kullanım yerlerini göstererek **bilânço ve gelir tablosunda görülmeyen fon akımını ortaya koymak amacıyla düzenlenen** finansal tablodur.

Fon akım tablosu bilânço ve gelir tablosu ile birlikte ilgililere sunulur. Böylece, **işletmenin mali gücü ve bu mali gücün nasıl kullanıldığı, gelecekteki fon gereksiniminin ne olduğu** gibi konularda bilgi verir. Tablonun en basit haliyle düzenlenmesi; bir döneme ait dönem başı ve dönem sonu bilânçolarının karşılaştırılması ile olur.

Fon Kaynakları:

- 1- Pasif Kaynaklarındaki Artışlar,
 - Kısa vadeli Borçlarda artış
 - Uzun Vadeli Borçlarda artış
 - Öz Kaynaklarda artış
- 2- Aktif Kalemlerdeki Azalış,
 - Dönen Varlıklarda azalış,
 - Duran Varlıklarda Azalış

Fon Kullanımları:

- 1- Pasif Kaynaklarındaki Azalışlar,
 - Kısa vadeli Borçlarda azalış
 - Uzun Vadeli Borçlarda azalış
 - Öz Kaynaklarda azalış
- 2- Aktif Kalemlerdeki Artış,
 - Dönen Varlıklarda artış,
 - Duran Varlıklarda artış,

Örnek:

- Kasadaki artış FON KULLANIMI,
- Bankadaki azalış FON KAYNAĞI,
- Demirbaşlardaki azalış FON KAYNAĞI,
- Satıcılardaki artış FON KAYNAĞI,
- Sermayedeki azalış FON KULLANIMI,

	2004	2005
Kasa	5000	7000
Bankalar	8000	7000
Demirbaşlar	12000	11000
Satıcılar	10000	13000
Sermaye	15000	14000

FİNANSAL TABLolar ANALİZİ TÜRLERİ

1. Analiz Kapsamına Göre:

- a) **Statik Analiz:** Finansal tablolar analizinde, bir yıla ait olan veriler üzerinden yapılan analizdir.
- b) **Dinamik Analiz:** işletmenin birden fazla döneme ait mali tabloları üzerinden yürütülen analizdir.

2. Analiz Amacına Göre:

- a) **Yönetim Analizi:** İşletme yönetimi tarafından işletmenin başarı düzeyini, performansının, verimliliğinin ölçülmesi, planlamaya ve kontrole veri sağlamak üzere yapılan analizler.
- b) **Kredi Analizleri:** İşletme içinden ya da dışından kişilerce, işletmenin borç ödeme gücünü belirlemek için yapılan analizlerdir.
- c) **Yatırım Analizleri:** İşletme sahip ve ortakları ile işletmeye ortak olmak isteyen yatırımcılar tarafından yaptırılan ve daha ziyade firmanın karlılığı, mevcut karlılığının devamlılığı, temettü miktarı gibi konuları içine alan analizdir.

3. İç Analiz- Dış Analiz:

- Finansal tablo analizleri işletme içinden yapılıyorsa iç analiz, işletme dışından yapılıyorsa dış analiz olarak nitelendirilir.

FİNANSAL TABLOLARIN ANALİZ TEKNİKLERİ

- Karşılaştırmalı Tablolar Analizi (Yatay Analiz),
- Yüzde Yöntemiyle Analiz (Dikey Analiz),
- Eğilim Yüzdeleri ile Analiz (Trend Analizi)
- Oran Yöntemi ile Analiz (Rasyolar)

KARŞILAŞTIRMALI TABLOLAR ANALİZİ

- Bir işletmenin iki ya da daha fazla döneme ait finansal tablolar, bir birini izleyen dönemlerde karşılaştırılmalı olarak analiz edilmek istendiğinde karşılaştırmalı tablolar analizinden yararlanılır.
- Bir işletmenin birden fazla dönemlerine ait tablolar karşılaştırılmalı olarak düzenlenir. Bu tablolar en az iki dönem olmak üzere, iki dönemden daha fazla dönemler içinde düzenlenebilir.
- Bu tür tablolardan işletmenin geçmiş yıllarına ait finansal durumunu görmek mümkün olurken işletmenin mevcut finansal durumun ile ilgili bilgiye de sahip olmak mümkündür. Bu tabloların analizi sonucunda da gelecek yıllara ait finansal durum hakkında fikir sahibi olmakta mümkündür.
- Finansal tablo analizi ikiden daha fazla yıllar için yapılırsa ya başlangıç yılı baz yıl olarak alınır ya da her bir yıl öncesindeki yıl baz yıl olarak dikkate alınır.
- Kalemler arasındaki farklar ve değişim yüzdeleri belirlendikten sonra, bu değişimlere sebep olabilecek nedenler aranır. Aktif kalemdeki bir artış aktifteki bir azalıştan mı yoksa pasifteki bir artıştan dolayı meydana gelmiş olabilir ya da bunun tam tersi olabilir. Kalemlerdeki değişimler hesaplandıktan sonra kalemlerdeki değişimlerin olumlu ya da olumsuz olarak yorumlanması gerekir.

Örnek: CAMSAN AŞ.'nin Dönen varlıkları ayrıntılı ve karşılaştırmalı olarak verilmektedir. Karşılaştırmalı analizini yapınız.

	2000	2001
DÖNEN VARLIKLAR		
100 KASA	18.000	28.000
101 ALINAN ÇEKLER	21.600	41.000
102 BANKALAR	27.000	54.000
103 VER. ÇEKLER VE ÖD. EMİRLERİ	(5.400)	(3.000)
110 HİSSE SEN.	36.000	18.000
120 ALICILAR	45.000	80.000
153 TİCARİ MALLAR	80.000	140.000
TOPLAM	222.200	358.000

Yatay Yüzde = (İlgili kalemden baz alınan yıl verisine göre artış veya azalış/Kaleme ait baz alınan yıl verisi)

	2000	2001	Artış/Azalış Tutarı	Artış/Azalış Yüzdesi (%)
100 KASA	18.000	28.000	+10.000	55,55
101 ALINAN ÇEKLER	21.600	41.000	+19.400	89,81
102 BANKALAR	27.000	54.000	+27.000	100,00
103 VER. ÇEKLER VE ÖD. EMİRLERİ	(5.400)	(3.000)	-1.400	-25,92
110 HİSSE SEN.	36.000	18.000	-18.000	-50,00
120 ALICILAR	45.000	80.000	+35.000	77,78
153 TİCARİ MALLAR	80.000	140.000	+60.000	75,00

KARŞILAŞTIRILMALI GELİR TABLOSU ANALİZİ VE YORUMU

	Önceki Dönem	Cari Dönem	Artış/Azalış Tutarı	Artış/Azalış Yüzdesi (%)
	2000	2001		
BRÜT SATIŞLAR	12.000	18.000	6.000	50
SATIŞ İNDİRİMLERİ (-)	(2.000)	(2.500)	500	25
NET SATIŞLAR	10.000	15.500	5.500	55
SATIŞLARIN MALİYETİ (-)	(6.000)	(10.000)	4.000	66,7
BRÜT SATIŞ KARI VEYA ZARARI	4.000	5.500	1.500	37,5
FAALİYET GİDERLERİ	(1.000)	(2.000)	1.000	100
FAALİYET KARI VEYA ZARARI	3.000	3.500	500	16,7
FAALİYETDİŞİ GELİRLER	3.000	1.000	-2.000	-66,7
FAALİYETDİŞİ GİDERLER	(1.000)	(1.500)	500	50
FINANSAMAN GİDERLERİ	(1.000)	(1.500)	500	50
DÖNEM KARI VEYA ZARARI	4.000	1.500	2.500	-62,5

Brüt ve Net Satışlardaki Değişiklik

İşletme yönetimi satışları geliştirmek ve satış düzeyinin, yeterli brüt satış karı ve faaliyet karı bırakacak bir düzeyde olmasını ister.

İşletmeye bakıldığında Brüt satışları %50 artarken net satışları %55 oranında artmıştır.

Bu durum satış indirimlerindeki artış hızının (%25) brüt satışlardaki artış hızından daha düşük anlamını taşımaktadır.

Yatay Analiz - Soru 1:

Aşağıda bir işletmenin satış gelirleri verilmiştir:

Yıl	Satış Geliri (TL)
2022	400.000
2023	500.000

2023 yılında satış geliri bir önceki yıla göre yüzde kaç artmıştır?

- A) %20
- B) %25
- C) %30
- D) %35

Doğru Cevap: B) %25

Çözüm: $(500.000 - 400.000) / 400.000 \times 100 = \%25$ artış

Yatay Analiz - Soru 2: Yorumu Dayalı

Bir işletmenin net dönem kârı 2021 yılında 100.000 TL iken, 2022 yılında 75.000 TL'ye düşmüştür.

Bu duruma göre aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

- A) Net kâr yatay analizde artış göstermiştir.
- B) Net kârda %25 oranında azalma olmuştur.
- C) Net kâr değişmemiştir.
- D) Net kâr %10 artmıştır.

Doğru Cevap: B

Çözüm: $(75.000 - 100.000) / 100.000 \times 100 = -\%25$
azalma

YÜZDE YÖNTEMİYLE ANALİZ (DİKEY ANALİZ)

- Bu yöntemle, işletmenin bilânço ve gelir tablosu yüzde değerleri ile ifade edilir. Yüzde yöntemiyle tek bir yılın finansal tabloları kullanılabileceği gibi, birden fazla yılın tabloları kullanılarak, her bir yılın yüzdeleri karşılaştırılabilir.
- Bu yöntemde, işletmenin bilânçosundaki toplam varlıklar %100 olarak kabul edilir. Her bir varlık kalemi toplam varlıkların yüzdesi olarak ifade edilir. Aynı şekilde toplam kaynaklarda %100 olarak kabul edilir ve borçların ve öz kaynakların toplam kaynaklardaki payı belirlenir.
- İşletmenin gelir tablosunda ise net satışlar en önemli kalemdir çünkü işletmelerin esas gelir getirici faaliyetleri satış işlemleridir. Bu nedenle net satışlar %100 kabul edilir diğer gelir tablosu kalemleri buna göre belirlenir.

Dikey Yüzde = İlgili kalem verisi/ Baz alınan kalem verisi

Prestij AŞ Karşılaştırmalı Tablolar Analizi

AKTİF	2000	Grup Toplamına Oranı (%)	Genel Toplama Oranı (%)
1. DÖNEN VARLIKLAR			
Hazır Değerler	120.000	9,37%	7,02%
Ticari Alacaklar	522.000	40,75%	30,53%
Stoklar	587.000	45,82%	34,33%
Diğer Dönen Varlıklar	52.000	4,06%	3,04%
DÖNEN VARLIKLAR TOPLAMI	1.281.000	100,00%	74,91%
2. DURAN VARLIKLAR			
Maddi Duran Varlıklar	398.000	92,77%	23,27%
(-) Amortismanlar	105.000	(24,48%)	(6,14%)
Net Maddi Duran Varlıklar	293.000	68,30%	17,13%
Diğer Duran Varlıklar	136.000	31,70%	7,95%
DURAN VARLIKLAR TOPLAMI	429.000	100,00%	25,09%
TOPLAM AKTİF	1.710.000		100,00%

PASİF	2000	Grup Toplamına Oranı (%)	Genel Toplama Oranı (%)
3. K.V.Y. KAY.			
Banka Kredileri	401.000	52,83%	23,45%
Satıcı Kredileri	210.000	27,67%	12,28%
Diğer. K.V.Y. KAY.	148.000	19,50%	8,65%
K.V.Y. KAY. TOP.	759.000	100,00%	44,39%
4. U.V.Y. KAY. TOP.	311.000	100,00%	18,19%
5. ÖZ KAYNAK			
Ödenmiş Sermaye	294.000	45,94%	17,19%
Sermaye Yedekleri	151.000	23,59%	8,83%
Kar Yedekleri	145.000	22,66%	8,48%
Dönem Net Karı	50.000	7,81%	2,92%
ÖZ KAYNAK TOP.	640.000	100,00%	37,43%
TOPLAM PASİF	1.710.000		100,00%

Dikey Analiz - Soru 1:

Bir işletmenin 2023 yılı Gelir Tablosu bilgileri şöyledir:

Satış Geliri: 800.000 TL

Satışların Maliyeti: 600.000 TL

Satışların maliyetinin, satış gelirine oranı (dikey analiz yüzdesi) kaçtır?

- A) %60
- B) %65
- C) %70
- D) %75

Çözüm: $(600.000 / 800.000) \times 100 = \%75$ değil,

Dikey Analiz - Soru 2: Hesaplamalı

Bir bilançoda toplam aktifler 1.000.000 TL'dir. Dönen varlıklar 300.000 TL, Duran varlıklar 700.000 TL'dir.

Dönen ve duran varlıkların dikey analiz oranlarını hesaplayınız.

Çözüm:

- Dönen Varlıklar: $(300.000 / 1.000.000) \times 100 = \%30$
- Duran Varlıklar: $(700.000 / 1.000.000) \times 100 = \%70$

ÇIKMIŞ SINAV SORUSU (MART 2022)

Brüt satış kârının dikey yüzdesi %20, faaliyet giderlerinin dikey yüzdesi %10 ve faaliyet kârı 120.000 ₺ olan bir işletmenin net satışları kaç ₺'dir?

- A) 120.000 B) 240.000 C) 600.000
D) 800.000 E) 1.200.000

ÇÖZÜM:

Brüt satış karı/ Net Satışlar = %20

Faaliyet Giderleri / Net Satışlar = %10

Faaliyet Karı = BSK-FG = 120.000 TL

Dikey analizde her kalem net satışlara oranlanır...!!!!!!
Faaliyet Karına Nasıl ulaşırız!!

Faaliyet Karı = BSK-FG

120.000 = %20 - %10

120.000 = %10

Yani Faaliyet karı Net Satışların %10 kadardır yorumu yapılır. Buradan da hesaplarsak
 $120.000 \times 100 / 10 = 1.200.000$ TL doğru cevap E olur.

ÇIKMIŞ SINAV SORUSU : MART 2022

Bir işletmenin bilançosu üzerinde gerçekleştirilen dikey yüzdeler analizinde toplam aktifler %100 kabul edilmiş ve analiz yapılmıştır. İşletmenin kısa vadeli yabancı kaynaklarının dikey yüzdesi %10, uzun vadeli yabancı kaynakların dikey yüzdesi %30'dur.

İşletmenin kısa vadeli yabancı kaynaklarının 20.000 ₺ olduğu biliniyor ise bu işletmenin öz kaynaklarının ve toplam aktiflerinin tutarı kaçtır?

- A) Öz Kaynaklar 50.000 ₺, Toplam Aktif 200.000 ₺
- B) Öz Kaynaklar 120.000 ₺, Toplam Aktif 200.000 ₺**
- C) Öz Kaynaklar 80.000 ₺, Toplam Aktif 200.000 ₺
- D) Öz Kaynaklar 20.000 ₺, Toplam Aktif 250.000 ₺
- E) Öz Kaynaklar 45.000 ₺, Toplam Aktif 225.000 ₺

$$\text{KSVYB/AKTİF TOPLAMI} = \%10$$

$$\text{UVYB/AKTİF TOPLAMI} = \%30$$

$$\text{KSVYB} = 20.000$$

$$20.000 / \text{AT} = \%10$$

$$\text{AT} = 200.000$$

$$\text{BİLANÇO DENKLİĞİNDEN PASİF TOPLAMI DA} = 200.000$$

$$\text{UVYB} / 200.000 = \%30$$

$$\text{UVYB} = 60.000$$

$$\text{PT} = \text{KSVYB} + \text{UVYB} + \text{ÖZKAYNAK}$$

$$200.000 = 20.000 + 60.000 + \text{ÖZKAYNAK}$$

$$200.000 = 80.000 + \text{ÖZKAYNAK}$$

$$\underline{\underline{\text{ÖZKAYNAK} = 120.000}}$$

EĞİLİM YÜZDELERİ İLE ANALİZ (TREND ANALİZİ)

Bu yöntemde, finansal tablolarda incelenecek dönemlere ait bir yıl esas alınır. Bu yıla ait tutarlar 100 kabul edilerek, diğer dönemlere ait değerler esas alınan yılın aynı değerleri ile karşılaştırılarak yüzde yöntemine göre oranlanır. Bu şekilde, finansal tablolarda yer alan kalemlerin dönemlere arasında göstermiş olduğu artış veya azalışlar tespit edilerek, bu değişimlerin önemleri ortaya konmaya çalışılır.

$$\text{Trend Yüzdesi} = \frac{[(\text{İlgili kalem cari yıl verisi})/(\text{İlgili Kalem Baz alınan yıl verisi})] \times 100}{}$$

AKTİF	1999	2000	2001	1999	2000	2001
Dönen Varlıklar						
Hazır Değerler	10000	13000	11000	100,00%	130,00%	110,00%
Ticari Alacaklar	23000	20000	25000	100,00%	86,96%	108,70%
Stoklar	18000	22000	24000	100,00%	122,22%	133,33%
Dönen Varlıklar Toplamı	51000	55000	60000	100,00%	107,84%	117,65%
Duran Varlıklar						
Mali Duran Varlıklar	8000	8000	8000	100,00%	100,00%	100,00%
Maddi Duran Varlıklar	18000	20000	12000	100,00%	111,11%	66,67%
Duran Varlıklar Toplamı	26000	28000	20000	100,00%	107,69%	76,92%
AKTİF TOPLAMI	77000	83000	80000	100,00%	107,79%	103,90%
PASİF						
KVYK						
Mali Borçlar	2000	10000	14000	100,00%	500,00%	700,00%
Ticari Borçlar	25000	30000	34000	100,00%	120,00%	136,00%
Öd. Verg. Ve Fon.	5000	6000	7000	100,00%	120,00%	140,00%
KVYK Toplamı	32000	46000	55000	100,00%	143,75%	171,88%
UVYK						
Mali Borçlar	15000	10000	5000	100,00%	66,67%	33,33%
UVKY Toplamı	15000	10000	5000	100,00%	66,67%	33,33%
ÖZ KAYNAKLAR						
Ödenmiş Sermaye	15000	15000	15000	100,00%	100,00%	100,00%
Sermaye Yedekleri	8000	10000	12000	100,00%	125,00%	150,00%
Kar Yedekleri	6000	7000	7000	100,00%	116,67%	116,67%
Geç. Yıl. Zararı	0	0	5000	100,00%		
Dönem Net Karı	1000	0	0	100,00%		
Dönem Net Zararı	0	5000	9000	100,00%		
Öz Kanaklar Toplam	30000	27000	20000	100,00%	90,00%	66,67%
PASİF TOPLAMI	77000	83000	80000	100,00%	107,79%	103,90%

SORU 1 : Bir işletmenin satış gelirleri aşağıdaki gibidir:

Yıl | Satış Geliri (TL)

-----|-----

2020 | 100.000

2021 | 120.000

2022 | 150.000

2023 | 180.000

2020 yılı baz alınarak 2023 yılının trend yüzdesi kaçtır?

A) 160

B) 170

C) 180

D) 190

Doğru Cevap: C) 180

Çözüm: Trend Yüzdesi = (İlgili Yıl Değeri / Baz Yıl Değeri) x 100

= (180.000 / 100.000) x 100 = 180%

SORU 2 : Aşağıdaki bilgiler, bir işletmenin net kârına ilişkindir:

Yıl	Net Kâr (TL)
----- -----	
2020	20.000
2021	25.000
2022	30.000
2023	15.000

Bu bilgiler ışığında aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A)** Trend analizi, net kârda sürekli artış olduğunu gösteriyor.
- B)** 2023 yılında net kârda önemli bir artış olmuştur.
- C)** 2023 yılında net kâr azalmıştır ve bu durum trend analizinde kırılmaya işarettir.
- D)** Net kârda dalgalanma yoktur.

Doğru Cevap: C

SORU 3: Bir işletmenin stok değerleri aşağıdaki gibidir:

Yıl | Stok (TL)

-----|-----

2021 | 50.000

2022 | 60.000

2023 | 75.000

2024 | 90.000

2021 yılı baz alınarak yıllık stok trend yüzdelerini bulunuz.

Çözüm:

- 2022: $(60.000 / 50.000) \times 100 = 120\%$

- 2023: $(75.000 / 50.000) \times 100 = 150\%$

- 2024: $(90.000 / 50.000) \times 100 = 180\%$

ÖNEMLİ

!!!! (Brüt) Çalışma sermayesi: Dönen varlıkları ifade eder.

!!! !Net Çalışma sermayesi: Dönen Varlıklar-Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar

!!!! Devamlı Sermaye (Sürekli Sermaye) : UVYK + Özkaynaklar

1) NÇS = 0

Dönen varlıklar = KVK

(Dönen varlıkların tamamı
KVK larla finanse edilirken
Duran varlıkların tamamı
devamlı sermaye ile finanse
edilmiştir.)

DEVAMLI SERMAYE = ÖZKAYNAK + UVYK

2) NÇS > 0

Dönen varlıklar > KVK

(Dönen varlıkların bir kısmı KVK'larla bir kısmı da UVK'larla finanse edilir. Duran varlıkların tamamı devamlı sermaye ile finanse edilmiştir. Ayrıca UVK'ların bir kısmı dönen varlık finansmanında kullanılmıştır. Bu NÇS'sine eşittir.)

NOT: dönen varlık finansmanında UVK veya özkaynak kullanılmışsa NÇS fazlası vardır.

3) NÇS < 0

Dönen varlıklar < KVK

(Dönen varlıkların tamamı KVK'larla finanse edilirken KVK'lar aynı zamanda bir kısmıyla duran varlıklar finanse etmiştir. Duran varlıkların finansmanında KVK'lar, UVK'lar ve özkaynaklar birlikte kullanılmıştır.)

NOT: Duran varlık finansmanında KVK kullanılmışsa NÇS noksanı vardır.

Örnek Soru : Aşağıdakilerden hangisi "net işletme sermayesini" verir?

- A) Kısa vadeli yabancı kaynaklar-Dönen varlıklar
- B) Duran varlıklar-Dönen varlıklar
- C) Dönen varlıklar-Kısa vadeli yabancı kaynaklar**
- D) Duran varlıklar-Kısa vadeli yabancı kaynaklar

ÇIKMIŞ SINAV SORUSU : Bilanço kalemleri arasında verilen ilişkilerden hangisinde net işletme sermayesi kesinlikle negatiftir? MART 2022

- A) Dönen varlıklar > Uzun vadeli yabancı kaynaklar
- B) Duran varlıklar > (Uzun vadeli yabancı kaynaklar + Öz kaynaklar)**
- C) Duran varlıklar > (Kısa vadeli yabancı kaynaklar + Öz kaynaklar)
- D) Dönen varlıklar < Öz kaynaklar
- E) Duran varlıklar < Kısa vadeli yabancı kaynaklar

ÇIKMIŞ SINAV SORUSU : Bir işletmenin varlıkları üzerinde kimlerin, hangi tutarlarda talep hakkına sahip olduklarını anlamak için aşağıdakilerden hangisine bakılmalıdır? 2021

- A) İşletmenin sürekli sermayesine
- B) İşletmenin aktiflerine
- C) İşletmenin pasiflerine**
- D) İşletmenin çalışma sermayesine
- E) İşletmenin net çalışma sermayesine

Çözüm: Varlıklar üzerindeki talepler = borç verenlerin alacakları + sahiplerin özkaynakları şeklindedir. Bu bilgiler bilançonun pasif tarafında bulunur (Kısa vadeli yabancı kaynaklar, Uzun vadeli yabancı kaynaklar, Öz kaynaklar). Aktifler bunu göstermez, aktifler varlıkların dağılımıdır.

Doğru cevap C) Pasifler (borçlar ve özkaynak).

ÇIKMIŞ SINAV SORUSU : İşletmenin devamlı sermayesi 4.000.000 ₺ ve kısa vadeli yabancı kaynakları 2.000.000 ₺'dir. Buna göre, bu işletmenin net çalışma sermayesi 500.000 ₺ ise, işletme ile ilgili aşağıdakilerden hangisi kesinlikle doğrudur? MART 2019

- A) Uzun vadeli yabancı kaynakları 3.000.000 ₺'dir.
- B) Borçlanma oranı %50,0'dir.
- C) Öz kaynakları 1.500.000 ₺'dir.
- D) Dönen varlıkları 3.500.000 ₺'dir.
- E) Aktif toplamı 5.000.000 ₺'dir.

Çözüm: Devamlı sermaye = Öz kaynak + Uzun vadeli yabancı kaynak. Verilen devamlı sermaye 4.000.000 ₺, kısa vadeli yabancı kaynak 2.000.000 ₺. Net çalışma sermayesi (Net işletme sermayesi) = Dönen Varlıklar – Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar = 500.000 ₺ Kısa vadeli YK = 2.000.000 ₺, öyleyse Dönen Varlıklar = 2.000.000 + 500.000 = 2.500.000 ₺. Aktif toplam = Dönen Varlıklar + Duran Varlıklar. Duran varlıklar = Devamlı sermaye – Net ÇS = 4.000.000 – 500.000 = 3.500.000 ₺. Böylece Aktif Toplam = 2.500.000 + 3.500.000 = 6.000.000 ₺. Öz kaynaklar = Devamlı Sermaye – Uzun Vadeli YK. Uzun vadeli YK = Devamlı sermaye – Öz kaynaklar (bilemeyiz) ancak aktif-pasif dengesiyle de bulalım: Toplam borç = 2.000.000 (KVYK) + Uzun Vadeli YK. Toplam borçlar / Aktif = Borçlanma oranı. Eğer (B) doğru olsaydı borçlar 3.000.000 olup aktif 6.000.000'a oranı %50 derdik, ama kısa vadeli + uzun vadeli belirsiz. Doğruyu direkt mevcut verilerden seçmeliyiz. D) Dönen varlıkları 3.500.000 ₺'dir ifadesi kesin yanlıştır (hesapladık 2.500.000 ₺). A) Uzun vadeli yabancı kaynakları 3.000.000 ₺'dir: Devamlı sermaye 4.000.000 olup eğer bunun 3.000.000'u uzun vadeli YK olsa özkaynak 1.000.000 olurdu, ama net ÇS pozitif iken özkaynak daha büyük olmalı. B) Borçlanma oranı %50'dir: Toplam borçlar = KVYK + UVYK. Eğer UVYK = 1.000.000 (Devamlı 4M – Özkaynak?), borçlar 3M/aktif 6M = %50 olabilir; ancak UVYK kesin değil. C) Özkaynakları 1.500.000 ₺'dir: Devamlı 4M – UVYK = Özkaynak 1.5M öneriyor, bu UVYK=2.5M demek ve toplam borç 4.5M, aktif 6M, borç oranı %75 – net ÇS pozitif iken bu olabilir mi? E) Aktif toplamı 5.000.000 ₺'dir kesin yanlış (hesapladık 6M). Güvenilir kesin ifade: Borçlanma oranı %50'dir (B). Kısa vadeli borç 2M, net ÇS = 0.5M pozitif (özsermaye > 0), muhtemelen Uzun vadeli 1M, öz kaynak 3M, borç toplam 3M, aktif 6M, oran %50. Bu denklemi sağlayan tek tutarlı durum budur. Dolayısıyla doğru cevap B) %50.

ORAN YÖNTEMİ İLE ANALİZ (RASYOLAR)

- Finansal tablolar analizinde kullanılan en yaygın yöntemlerden birisi de oran yöntemi ile analiz tekniğidir.
- Bu analiz tekniğinde, finansal tablolar arasındaki anlamlı ilişkiler, birbirinin yüzdesi veya birkaç katı olarak belirtilir.
- Rasyo yöntemi ile analiz, hesap veya hesap grupları arasında matematiksel ilişkiler kurulmak suretiyle, işletmenin ekonomik ve mali yapısı ile karlılık, çalışma durumu hakkında bir yargıya ulaşmaya çalışmaktır.
- Rasyo yöntemi ile analiz tekniği, iki kalem arasındaki ilişkinin basit matematiksel ifadesidir,
- Rasyoların (oranların) hesaplanması tek başına bir amaç değildir. Önemli olan hesaplanan bu matematiksel ifadelerin işletmenin amaçları ile bütünleştirilerek değerlendirilmesi ve yorumlanmasıdır.
- Hesaplanan bu oranların işletmenin amacına yönelik yorumlanmasında, işletmenin geçmiş yıllarda hesaplanan oranlarla, genel kabul görmüş ölçülerle ya da işletmenin bulunduğu endüstri kolu için geliştirilen oranlarla mukayese edilmesi ve buna göre yorumlanması önem arz eder.

Oranların Sınıflandırılması

Dersimiz boyunca oranlar işletme faaliyetlerinin değerlendirilmesindeki kullanım biçimlerine göre sınıflandırılacaktır.

Bunlar;

- Likidite Oranları
- Mali Oranlar
- Faaliyet Oranları
- Karlılık Oranları

İşletme ilgilileri, özellikle işletmeden alacakları olanlar, yöneticiler, firmalara kısa vadeli borç verecek olan bankalar, likidite oranları ile işletmenin kısa vadeli borçlarını, vadesi geldiğinde dönen varlıkları ile derhal ödeyebilecek durumda mıdır? Sorusunu cevaplamaya çalışmaktadırlar.

- Likidite Oranları kendi içinde üçe bölünür: **Cari Oran, Asit-test Oranı, Nakit Oranı**. Ayrıca likidite durumunun analizinde bu oranlar dışında destekleyici oranlarda hesaplanabilir (**Alacak devir hızı oranı, Stok devir hızı oranı...** gibi)

Cari Oran

Dönen Varlıklar (tam kadro: hazır değerler, menkul kıymetler, alacaklar, stoklar) ile kısa vadeli yabancı kaynaklar arasındaki ilişkiyi gösteren bir orandır.

$$\text{CariOran} = \frac{\text{Dönen Varlıklar}}{\text{KVYK}}$$

- Cari oran, işletmenin genel likidite durumunu ortaya koyarak işletmenin net çalışma sermayesinin yeterli olup olmadığını ortaya koyar. Bu nedenle orana çalışma sermayesi oranı da denilmektedir.
- Oranın payında bulunan dönen varlıklar toplamı, şüpheli alacaklar karşılığı, stok değer düşüş karşılığı gibi aktif düzenleyici hesapların toplamdan düşüldükten sonraki tutarı yansıtır.
- Dönen varlıkların toplamının Kısa vadeli yabancı kaynaklardan yüksek olması istenir. Bu nedenle Oranın mutlak olarak 1'den büyük olması gereklidir. Cari oranın 1'den büyük olması işletmenin ödeme gücünün emniyet marjı olarak görülmektedir. Genel kural olarak ise, oranın **2** olması yeterli kabul edilir.

Ömek: İşletmenin cari oranı 2, aktif toplamı 10,000 TL, duran varlıklar toplamı 4,000 TL ise kısa vadeli yabancı kaynakları kaç TL'dir?

Aktif	Bilanço	Pasif
I. DÖNEN VARLIKLAR ?????	III. KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR ?????	
II. DURAN VARLIKLAR 4,000	IV. UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR	
	V. ÖZ KAYNAKLAR	
AKTİF TOPLAMI 10,000		PASİF TOPLAMI 10,000

Aktif toplamından duran varlıklar çıkarıldığında dönen varlıkların toplam değeri bulunur.

$$\text{Dönen Varlıklar} = 10,000 - 4,000 = 6,000 \text{ TL}$$

Aktif	Bilanço	Pasif
I. DÖNEN VARLIKLAR 6,000	III. KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR ?????	
II. DURAN VARLIKLAR 4,000	IV. UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR	
	V. ÖZ KAYNAKLAR	
AKTİF TOPLAMI 10,000		PASİF TOPLAMI 10,000

Cari oran 2 ise

Cari Oran = Dönen Varlıklar / Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar

$$2 = 6,000 / X$$

$$X = 3,000 \text{ TL}$$

Kısa vadeli yabancı kaynaklar 3,000 TL'dir.

Asit- Test Oranı

Asit-test oranı cari oranı tamamlayan bir likidite oranıdır. İşletmenin her 1 TL için ne kadar süratle paraya çevrilebilen likit dönen varlığı olduğunu gösterir.

$$\text{Asit - Test Oranı} = \frac{\text{Dönen Varlıklar} - \text{Stoklar}}{\text{KVYK}}$$

$$\text{Asit - Test Oranı} = \frac{\text{Dönen Varlıklar} - (\text{Stoklar} + \text{Gelecek Dönem Giderleri})}{\text{KVYK}}$$

Asit-test oranının **1** olması yeterli sayılmaktadır. Oranın bir olması işletmenin kısa vadeli yabancı kaynaklarının tamamını nakit ve hızlıca paraya çevrilebilen değerlerle karşılanabileceğini gösterir.

Asit-test oranının **1** den küçük olması durumunda hemen likidite durumunun kötü olduğu yorumu yapılmadan önce **stok devir** ve **alacak devir** hızlarına da bakmak gerekir. Stok devir hızı ve alacak devir hızı yüksek olan işletmeler kısa vadeli yabancı kaynakların ödenmesinde zorluk çekmeyebilir.

Örnek: Bir anonim şirketin bilançosu aşağıdaki gibidir.

Aktif		Pasif	
10 HAZIR DEĞERLER	12,000	30 MALÎ BORÇLAR	22,000
11 MENKUL KIYMETLER	8,000	32 TİCARÎ BORÇLAR	10,000
12 TİCARÎ ALACAKLAR	9,000	40 MALÎ BORÇLAR	30,000
15 STOKLAR	24,000	50 ÖDENMİŞ SERMAYE	40,000
24 MALÎ DURAN VARLIKLAR	4,000	54 KÂR YEDEKLERİ	5,000
25 MADDÎ DURAN VARLIKLAR	45,000	590 DÖNEM NET KÂRI	15,000
TOPLAM	102,000	TOPLAM	102,000

Bu bilgilere göre işletmenin cari oranı ve asit - test oranı kaçtır?

Cari Oran = Dönen Varlıklar / Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar

Cari Oran = $(12,000 + 8,000 + 9,000 + 24,000) / (22,000 + 10,000)$

Cari Oran = $53,000 / 32,000 \approx 1.66$

Asit - Test Oranı = (Dönen Varlıklar - Stoklar) / Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar

Asit - Test Oranı = $(12,000 + 8,000 + 9,000) / 32,000$

Asit - Test Oranı = $29,000 / 32,000 \approx 0.91$

Nakit Oranı

Bu oran, para ve benzeri değerlerin kısa vadeli yabancı kaynaklara oranıdır. İşletmenin elindeki mevcut hazır değerler ile kısa vadeli borçların ne ölçüde karşılandığını gösterir.

Nakit oranı, faaliyetlerden sağlanan fon girişlerinin durması ve alacakların tahsil edilememesi durumunda, işletmenin kısa vadeli borçlarını ödeme gücünü yansıtmaktadır.

$$\text{NakitOranı} = \frac{\text{Hazır Değerler (Kasa + Bankalar + Nakit Eşakder Varlıklar)}}{\text{KVYK}}$$

Nakit Oranının 0.20'nin altına düşmemesi genel bir kural olarak istenir. Bu oranın 0.20'nin altında olması durumunda para bulma şansı oldukça azdır. Öte yandan oranın çok yüksek olması da arzulanmaz çünkü nakit fazlasının iyi kullanılmadığı ve hareketsiz bırakıldığı anlamını taşır. Bu durum işletmenin para kazanma durumunu azaltarak gelir düşüklüğüne neden olur.

Örnek: Bir anonim şirketin bilançosu aşağıdaki gibidir.

Aktif		Pasif	
10 HAZIR DEĞERLER	36,000	30 MALÎ BORÇLAR	42,000
11 MENKUL KIYMETLER	24,000	32 TİCARÎ BORÇLAR	28,000
12 TİCARÎ ALACAKLAR	9,000	40 MALÎ BORÇLAR	10,000
15 STOKLAR	64,000	50 ÖDENMİŞ SERMAYE	142,000
24 MALÎ DURAN VARLIKLAR	8,000	54 KÂR YEDEKLERİ	20,000
25 MADDÎ DURAN VARLIKLAR	125,000	590 DÖNEM NET KÂRI	24,000
TOPLAM	266,000	TOPLAM	266,000

Bu bilgilere göre işletmenin nakit oranı kaçtır?

Nakit Oranı = (Hazır Değerler + Menkul Kıymetler) / Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar

Nakit Oranı = (36,000 + 24,000) / (42,000 + 28,000)

Nakit Oranı = 60,000 / 70,000 ≈ 0.86

Stok Bağımlılık Oranı

Asit-test oranının 1'den küçük olması durumunda; borçların geri ödenmesinde işletmenin stoklara olan bağımlılığının ölçümünde kullanılan bir orandır.

Stok bağımlılık oranı, işletmenin kısa vadeli borçlarının geri ödenmesinde, hazır değerleri ve diğer süratle paraya çevrilebilir varlıkların dışında, stokların yüzde kaçının satılması gerektiğini gösterir.

Başka bir ifade ile işletmenin kısa vadeli borçlarının ödenmesinde, stok satışına ne derecede bağımlı olduğunu ortaya koyar.

$$\text{Stok Bağımlılık Oranı} = (KVYK - (\text{Hazır Değerler} + \text{Menkul Kıymetler} + \text{Alacaklar})) / \text{Stoklar}$$

Örnek: İşletmenin bilançosu aşağıdaki gibidir.

Aktif		Pasif	
10 HAZIR DEĞERLER	12,000	III. KISA VADELİ YAB. KAY.	60,000
11 MENKUL KIYMETLER	8,000	IV. UZUN VADELİ YAB. KAY.	270,000
12 TİCARÎ ALACAKLAR	30,000	V. ÖZ KAYNAKLAR	80,000
15 STOKLAR	120,000		
II. DURAN VARLIKLAR	240,000		
TOPLAM	410,000	TOPLAM	410,000

Bu bilgilere göre işletmenin stok bağımlılık oranı kaçtır?

Stok Bağımlılık Oranı = (Kıs. Vad. Yab. Kaynaklar - (Hazır Değerler + Menkul Kıymetler)) / Stoklar

Stok Bağımlılık Oranı = $(60,000 - (12,000 + 8,000)) / 120,000$

Stok Bağımlılık Oranı = $(60,000 - 20,000) / 120,000 \approx 0.33$

Yorumu şu şekildedir:

Stokların en az %33'ü satılmalı ki asit - test oranı 1'in üzerine çıkabilsin.

AKTİF CAMSAN TİC. 01.12.2003 TARİHLİ BİLANÇOSU		PASİF	
100 KASA		300 BANKA KRED.	3.000.000
102 BANKALAR	9.000.000	320 SATICILAR	12.000.000
120 ALICILAR	3.000.000	321 BORÇ SENET.	3.000.000
153 TİCARİ MALLAR	3.000.000	405 ÇIK.	9.000.000
255 DEMİRBAŞLAR	15.000.000	TAHVİLLER	9.000.000
257 BİRİKMİŞ AMORT.	10.000.000	500 SERMAYE	
	(4.000.000)		
	36.000.000		36.000.000

Cari Oran

$$CariOran = \frac{DönenVarlıklar}{KVYK}$$

Dönen Varlıklar = Kasa + Bankalar + Alıcılar + Ticari Mallar

KVYK = Banka Kredileri + Satıcılar + Borç Senetleri

$$CariOran = \frac{30.000.000}{18.000.000} = 1,66$$

Asit-Test Oranı

$$Asit - TestOranı = \frac{DönenVarlıklar - Stoklar}{KVYK}$$

$$Asit - TestOranı = \frac{30.000.000 - 15.000.000}{18.000.000} = 0,83$$

Nakit Oranı

$$NakitOranı = \frac{Hazırlanmış (Kasa + Bankalar + NakdeEşakderVarlıklar)}{KVYK}$$

$$NakitOranı = \frac{9.000.000 + 3.000.000}{18.000.000} = 0,66$$

Çıkış Sınav sorusu

İşletmenin 2022 yılına ait finansal verilerinin bir kısmı aşağıda yer almaktadır:

Dönen Varlıklar: 450.000 ₺

Duran Varlıklar: 550.000 ₺

Stoklar: 90.000 ₺

İşletmenin sürekli (devamlı) sermayesinin dikey yüzdesi %60 olduğuna göre işletmenin asit-test oranı kaçtır?

A) 0,70

B) 0,90

C) 1,15

D) 1,20

E) 1,35

ASTO=(DÖNEN VARLIKLAR-STOKLAR)/KSVYB

SERMAYENİN TOPLAM VARLIKLAR İÇERİSİNDEKİ ORANI %60

AKTİF TOPLAM = 450.000+550.000

AKTİF TOPLAM=1.000.000

ÖZKAYNAKLARIN TUTARI =1.000.000*0,60

ÖZ KAYNAKLAR =600.000 İSE BU DURUMDA BİLANÇO DENGESİNDEN KISA VADELİ BORÇLARI AŞAĞIDAKİ ŞEKİLDE BULUNUR.

1.000.000 – 600.000= 400.000 TL KSVYB

ASTO = (450.000-90.000) / 400.000

ASTO =0,90

FAALİYET ORANLARI

Faaliyet oranları işletmenin faaliyetlerinde kullanılan varlıkların etkili biçimde kullanılıp kullanılmadığı hakkında bilgi veren oranlardır.

Stok Devir Hızı

Stok devir hızı belirli bir dönem içinde stokların kaç defa yenilendiğini gösterir.

$$S.D.H = (\text{Satışların Maliyeti}) / \text{Ortalama Stok}$$

Örnek: Satışların maliyeti 12,000,000 TL, Dönem başı stok 2,800,000 TL ve Dönem sonu stok 3,200,000 olduğu bir işletmede

$$S.D.H = \frac{12,000,000}{(2,800,000 + 3,200,000) / 2} = 4$$

Burada stokların yılda 4 kez devrettiği anlaşılmaktadır. Stoklar ay esasına göre $12/4 = 3$ ayda bir, gün esasına göre $360/4 = 90$ günde bir devretmektedir ya da yenilenmektedir.

Alacak Devir Hızı

Alacak devir hızı oranı, belirli bir dönemdeki kredi satışlar tutarının, hesap dönemi sonundaki ticari alacaklar tutarına veya ortalama ticari alacaklar miktarına bölünmesi ile elde edilen orandır. **Alacak devir hızı oranı alacakların tahsil yeteneğini gösteren orandır. Ticari alacakların kalitesi ve likiditesi hakkında bir bilgiye ulaşmak için kullanılan önemli bir orandır.**

$$ADH = (Kredili Net Satış Tutarı) / Ortalama Ticari Alacaklar$$

Kredili satışların net bilinmemesi durumunda, net satışlar tutarı da esas alınabilir. Alacak devir hızı işletmenin likidite durumunun ölçülmesinde yararlanılan tamamlayıcı oranlardan birisidir.

Alacak devir hızının artışı, işletmenin lehine yorumlanan bir durum olup, çalışma sermayesinin alacaklara nispeten az bağlandığını gösterir. Bunun tersi ise çalışma sermayesinin büyük bir kısmının alacaklara bağlandığını gösterir.

Alacakların Ortalama Tahsilat süresi Oranı

$$Alacakların Ortalama Tahsilat Süresi = 360 / Alacak Devir Hızı olarak hesaplanabilir.$$

Örnek: Belirli bir dönemde işletmenin kredili satış tutarı 12,000,000 TL. dönem sonundaki ticari faaliyetlerden doğan alacak senetlerinin borç kalanı 700,000 TL alıcılardan doğan alacaklar hesabının borç kalanı 1,300,000 TL ise alacakların devir hızı oranı nedir?

$$ADH = \frac{12,000,000}{(700,000 + 1,300,000) / 2} = 12$$

$$Alacakların Ortalama Tahsilat Süresi = \frac{360}{12} = 30 \text{ gün}$$

Net İşletme Sermayesi Devir Hızı

Net çalışma sermayesinin yeterli olup olmadığı hakkında bilgi verir.

Net çalışma sermayesi devir hızının düşük olması, işletmenin aşırı net çalışma sermayesine sahip olduğunu, stok ve alacak devir hızının yavaş olduğunu, işletmenin gereksiniminden fazla olduğunu göstergesidir. **Net çalışma sermayesi devir hızının yüksek olması**, işletme net çalışma sermayesinin verimliliğinin yüksek olduğunu ifade eder. Ancak verimlilik ile karlılık bir arada olduğu sürece anlam taşır. Bu nedenle karlılık ve verimlilik birlikte incelenmelidir.

$$NÇSDH = (\text{Net Satışlar}) / (\text{Ortalama Net Çalışma Sermayesi})$$

Net çalışma sermayesi devir hızı ile ilgili belli bir ölçü yoktur. Endüstri kollarına göre farklılık gösterir.

Dönen Varlıklar Devir Hızı

$$\text{Dönen Varlık Devir Hızı} = (\text{Net Satışlar} / \text{Ort. Dönen Varlıklar})$$

Oranın yüksek olması, dönen varlıkların verimliliğinin yüksek olduğunu gösterir. Düşük olması ise, işletmede dönen varlıklarda bir aşırılık, stok ve alacak devir hızının düşük olduğunu gösterir.

Bu oran için belli bir ölçü yoktur. İşletmeden işletmeye farklılık gösterir.

Duran Varlıklar Devir Hızı

$$\text{Duran Varlık Devir Hızı} = (\text{Net Satışlar} / \text{Ort. Duran Varlıklar})$$

Oranın düşük olması duran varlıkların yeteri kadar verimli kullanılmadığını ve duran varlıklardan istenilen gelirin elde edilemediğini gösterir. Oranın yüksek olması ise, işletmenin duran varlıklardan verimli olarak fayda sağladığını gösterir. Çok yüksek çıkması ise işletmenin duran varlıklardan kapasitelerinin üzerinde yararlandığını gösterir.

Bu oranla ilgili belirli bir kabul olmamakla beraber, büyük sanayi kuruluşlarında oranın **2** olması uygun görülmektedir.

Aktif Devir Hızı

İşletmenin sahip olduğu tüm varlıkların verimliliğini ölçmede kullanılan bir orandır.

$$\text{Aktif Devir Hızı} = \text{Net Satışlar} / \text{Ort. Toplam Aktif}$$

Oranın düşük olması işletmenin tam kapasite ile çalışmadığını gösterir.

Öz sermaye Devir Hızı

Özsermaye devir hızı, özsermayenin (özkaynağın) ne ölçüde verimli kullanıldığını gösteren bir ölçüdür.

$$\text{Özsermaye Devir Hızı} = (\text{Net Satışlar}) / \text{Özsermaye}$$

Oranın, paydasında bulunan özsermaye tutarı dönem sonu tutarı olabileceği gibi dönemin ortalama özsermaye tutarı da olabilir.

Oranın yüksek olması, işletmenin özsermayesini verimli olarak kullandığını gösterir. Ancak, oranın çok yüksek olması işletmenin özsermayesinin yeterli olmadığını ve daha çok yabancı kaynak kullandığının göstergesidir.

Bu oran için kabul edilmiş standart bir ölçü yoktur. İşletmenin özsermaye oranının yeterli olup olmadığını ölçmek için aynı iş kolundaki diğer işletmelerin ve işletmenin kendisinin önceki yıllardaki oranları ile karşılaştırılması gerekir.

MALİ YAPI ORANLARI

Finansal Kaldıraç Oranı

$$FKO = (Toplam\ Yabancı\ Kaynaklar) / Aktif(Pasif)\ Toplamı$$

Varlıkların yüzde kaçının borçlarla finanse edildiğini gösteren oran olarak yorumlanabilirken, aynı zamanda kaynak toplamı içerisinde yabancı kaynakların payını gösteren bir orandır. İşletmeler genellikle kaldıraç etkisinden yararlanarak firma değerlerini artırmaya çalışırlar. Firma değerinin maksimum olduğu borç seviyesine optimal borç seviyesi denir. Optimal borç seviyesinden sonra borçlanmaya devam etmek işletmenin karlılığını etkiler ve iflasa doğru işletmeyi sürükleyebilir.

Oranın 0,50 olması kabul edilebilir bu oranın Türkiye gibi sermayesi yetersiz olan ülkelerde 0,60 kabul edilebilir. Ancak bu düzeyden sonra borç yükünü artırmak işletme riskini artırarak işletmenin Finansal sıkıntı içine girmesine neden olabilir.

Finansman Oranı

$$FO = (Özkaynaklar) / (Toplam\ Yabancı\ Kaynaklar)$$

Oranın 1 olması istenir. Oranın birden yüksek olması işletmeyi borç baskısından kurtarır işletmenin rahatlamasına neden olur. Oranın yüksek olması işletme varlıklarının büyük bir kısmının işletme sahiplerince finanse edildiğini gösterir. Ancak, finansal yöneticiler işletmenin değerini maksimum yapan oran üzerinde durmalılardır.

Duran Varlıklar/Özkaynaklar Oranı

Oran, Duran varlıkların yüzde kaçının Özkaynaklar ile finanse edildiğini gösterir. Oranının genelde 1'den küçük olması istenir. Oranın 1'den büyük olması duran varlıkların finansmanında özkaynakların yetersiz kaldığı ve yabancı kaynakların kullanıldığı anlamını taşır.

Aynı şekilde Duran Varlıklar/Devamlı Sermaye oranı da, işletmenin duran varlıklarının yüzde kaçının devamlı sermaye ile finanse edildiğini gösterir. Duran varlıklar/Özkaynaklar oranı 1'den büyük ise, Duran Varlıklar/Devamlı Sermaye oranının 1 eşit olup olmadığına bakılmalıdır. Bu oranın 1'e yakın veya eşit olması durumunda duran varlıkların devamlı sermaye ile finanse edildiğini ve bu oranın kabul edilebilir bir oran olduğu düşünülür. Bu oranın birden yüksek çıkması ise devamlı sermayenin duran varlıkları finanse etmek için yetersiz kaldığı ve kısa vadeli yabancı kaynakların bir kısmı ile finanse edildiği yorumlanır. Bu işletmelerce pek istenmeyen bir durumdur.

Örnek:					
AKTİF	CAMSAN TİC. 01.12.2003 TARİHLİ BİLÂNÇOSU		PASİF		
DÖNEN VARLIKLAR	7,000	KVYK	8,000		
DURAN VARLIKLAR	18,000	ÜVYK	7,000		
		ÖZKAYNAKLAR	10,000		
	25,000		25,000		

Mali Yapısını ve likidite durumunu inceleyiniz.

Finansal Kaldıraç Oranı

$$FKO = \frac{8,000 + 7,000}{25,000} = 0,60$$

Duran Varlıkların/Devamlı Sermaye Oranı

$$\frac{DV}{DS} = \frac{18,000}{17,000} = 1,058$$

Finansman Oranı

$$FO = \frac{10,000}{15,000} = 0,66$$

Net Çalışma Sermayesi = Dönen Varlıklar-KVYK = 7,000-8,000 = -1,000

Cari Oran = 7,000/8,000 = 0,875

KÂRLILIK ORANLARI

A) Bilanço kalemleri için karlılık oranları: _____

Dönem Net Kârı

İlgili Kalem

Dönem Net Kârı

Örneğin; Aktif Kârlılığı: _____

Aktif

İlgili Kâr

B) Gelir tablosu için karlılık oranları (kar marjı): _____

Net Satış

Dönem Net Kâr

Örneğin; Net kâr marjı: _____

Net Satış

NOT ☐**X KÂRLILIĞI = NET KAR MARJI x İLGİLİ DEVİR HIZI (DUPONT ANALİZİ)****ÖRNEK:**

İşletmenin net kârı 200.000 TL aktif devir hızı 2'dir. Net satışlar 400.000 TL ve net kâr marjı %40 ise aktif kârlılığı kaçtır?

Net kar marjı x aktif devir hızı :

Aktif kârlılığı = $40 \times 2 = 80$

KÂRLILIK ORANLARI

Oran	Formül	Açıklama
Brüt Satış Kârlılığı	$\frac{\text{Brüt Satış Kârı}}{\text{Net Satışlar}}$	Net satışların yüzde kaçının brüt satış kârı olduğunu gösterir.
Faaliyet Kârlılığı	$\frac{\text{Faaliyet Kârı}}{\text{Net Satışlar}}$	İşletmenin esas faaliyetinden ne ölçüde kârı olduğunu gösterir.
Net Dönem Kârlılığı	$\frac{\text{Net Dönem Kârı}}{\text{Net Satışlar}}$	İşletme faaliyetlerinin net verimliliği konusunda bilgi verir.
Özkaynak Kârlılığı	$\frac{\text{Net Kâr}}{\text{Özkaynaklar}}$	İşletme ortakları tarafından sağlanan kaynağın bir birimine düşen kâr payını gösterir.
Aktif Kârlılığı	$\frac{\text{Net Kâr}}{\text{Aktif Toplamı}}$	İşletmenin varlıklarının verimli kullanıma ölçüsünü gösterir.

LİKİDİTE ORANLARI

Oran	Formül	İdeal Oran
Cari Oran	$\frac{\text{Dönen Varlıklar}}{\text{K. V. Yabancı Kaynaklar}}$	2
Likidite Oranı	$\frac{\text{Dönen Varlıklar} - \text{Stoklar}}{\text{K. V. Yabancı Kaynaklar}}$	1
Nakit Oran	$\frac{\text{Hazır Değerler} + \text{Menkul Kıymetler}}{\text{K. V. Yabancı Kaynaklar}}$	0,2

FİNANSAL YAPI ORANLARI

Oran	Formül	İdeal Oran
Finansal Kaldıraç Oranı	$\frac{\text{Yabancı Kaynaklar Toplamı}}{\text{Aktif Toplamı}}$	0,50'den az
Özkaynak Oranı	$\frac{\text{Özkaynaklar}}{\text{Aktif Toplamı}}$	0,50'den fazla

FAALİYET ORANLARI

Oran	Formül	Beklenen
Alacak Devir Hızı	$\frac{\text{Net Satışlar}}{\text{Ticari Alacaklar}}$	Yüksek olmalı
Alacak Tahsil Süresi	$\frac{365}{\text{Alacak Devir Hızı}}$	Düşük olmalı
Stok Devir Hızı	$\frac{\text{Satışların Maliyeti}}{\text{Stoklar}}$	Yüksek olmalı
Stok Tutma Süresi	$\frac{365}{\text{Stok Devir Hızı}}$	Düşük olmalı
Ticari Borç Devir Hızı	$\frac{\text{Satışların Maliyeti}}{\text{Ticari Borçlar}}$	Düşük olmalı
Borç Ödeme Süresi	$\frac{365}{\text{Ticari Borçlar Devir Hızı}}$	Yüksek olmalı
Aktif Devir Hızı	$\frac{\text{Net Satışlar}}{\text{Ortalama Aktifler}}$	Yüksek olmalı
Özkaynak Devir Hızı	$\frac{\text{Net Satışlar}}{\text{Ortalama Özkaynaklar}}$	Yüksek olmalı

Finansal analiz, sadece **sayılara** bakmak değil; işletmenin ruhunu anlamaktır.
Unutmayın, iyi bir analiz geçmişini okur, geleceğini tahmin eder.

Finansal analizle artık bilançolara Sherlock gibi bakabilir, gelir tablolarında hazine avına çıkabilirsiniz.
BAŞARILAR!!!!

